

Vlada RH i Hrvatski sabor: Radnici, želimo Vam spokojan i ugodan godišnji odmor : evo Vam novi ZOR!

Nakon 2003. godine, ponovno smo i ove godine doživjeli da je koalicijska socijaldemokratska vlast izmijenila Zakon o radu na štetu hrvatskih radnika. Nakon godinu i pol pregovora i bez potpore socijalnih partnera, Vlada je odlučila uputiti konačni prijedlog zakona o radu u 2. čitanje i na glasovanje u Hrvatski sabor, računajući na stranačku i koalicijsku stegu članova stranačke vladajuće koalicije.

Vjerojatno nije slučajno da se Zakon u Hrvatskom saboru našao na raspravi početkom srpnja i da se o njemu glasovalo 15. srpnja, zadnjega dana zasjedanja, pred ljetnu stanku i u poodmakloj eri godišnjih odmora u zemlji.

Tijekom pregovora, sindikati su napustili pregovore pa se, nakon pisanog očitovanja ministra vratili, prosvjedovali pred Ministarstvom rada i mirovinskog sustava, sjedištem HUP-a, pred Vladom i Hrvatskim saborom, održali dvosatni štrajk solidarnosti, upozoravali...

U odnosu na tekst iz 1. čitanja u Saboru, neke su odredbe u Zakonu na kraju ublažene, od nekih je Vlada odustala, kao primjerice od otkaza bez obrazloženja kod malog poslodavca, od nejednakog rasporeda radnog vremena do 56 sati tjedno samo odlukom poslodavca, i još ponešto. Ali, u odnosu na dosad važeći Zakon, a što je vidljivo i iz snižavanja tzv. indeksa zakonske zaštite radnika, novi Zakon o radu smanjio je radnička prava na više područja.

Sindikati su u pregovore ušli „oboružani“ argumentima, analizama, iskustvima iz drugih zemalja, ali to nije puno vrijedilo u situaciji u kojoj ni poslodavci ni ministarstvo nisu svoje prijedloge zasnivali na načelima argumenata, analiza i iskustava, odnosno posljedica za zemlje u kojima se takva reforma već provela. Očito je želja predlagača, Vlade RH, bila samo i isključivo smanjiti indeks zakonske zaštite radnika, tzv. EPL indeks, koji je sa 2,61 u 2008. godini, nakon izmjene ZOR-a u 2013. godine smanjen na 2,34, a ovim bi izmjenama ZOR-a, po predviđanju ministra rada i mirovinskog sustava, pao na 2,23, iako se taj čudni i svakako sporni indeks napušta i više ne objavljuje te se uvode novi indeksi: Skupni indeks zaštite radnika sa ugovorima o radu na neodređeno vrijeme uključujući i kolektivne otkaze (viškove), tzv. EPRC indeks i Skupni indeks zaštite radnika sa ugovorima o radu na određeno vrijeme, tzv. EPT indeks. Kako god bilo, u nekoj je neoliberalnoj radionici netko osmislio indekse koji signaliziraju razinu zakonske zaštite radnika, a što bi trebala biti svojevrсна poruka mogućim ulagačima kakvo ih tržište rada očekuje. Dakle, smanji radnička prava pa ćeš tako smanjiti taj famozni indeks, a onda njime maši pred nosom žel-

jenim ulagačima i zovi ih da ulažu u posao u tvojoj zemlji jer su tu radnici - za ulagače i njihove prohtjeve - povoljno i privlačno obespravljeni. Tragično je da je i hrvatska vlast posegnula za takvim oblikom privlačenja ulagača. No, gdje god se za tim posezalo, davalo je samo kratkoročne i nedovoljne učinke, a ako je i privlačilo onda je privlačilo nestabilne ulagače koji trebaju takvu obespravljenju radnu snagu i pri tome donose poslove niže dodane vrijednosti i niže plaće zaposlenima. Već vrlo brzo pokaže se kako takva politika dovodi do dubljeg i većeg raslojavanja društva i štetna je za samo društvo, za zemlju u kojima se provodi.

Svakom ozbiljnijem jasno je kako se napredak zemlje i njenog gospodarstva ne može voditi kroz fleksibilizaciju tržišta rada i obespravljanje radnika, već prvenstveno kroz gospodarske mjere, politike i strategije. A budući ni ova vlast u Hrvatskoj ne zna kako činiti ovo drugo, tako se, zajedno s HUP-om, okrenula fleksibilizaciji tržišta rada i obespravljanju radnika. Novi Zakon o radu niti će smanjiti nezaposlenost (pa ni zabrinjavajuće visoku stopu nezaposlenih mladih), niti će povećati volju poslodavaca za zapošljavanjem, niti će smanjiti rad na crno, niti će pospješiti izlazak Hrvatske iz krize, niti će potaknuti ulagače za veću ulaganja u Hrvatsku, niti... Jedino će obespraviti radnike, smanjiti indeks njihove zakonske zaštite i udovoljiti očekivanjima i traženjima MMF-a, Svjetske banke, bonitetnih agencija, i, što je sramno, Europske komisije. Sada će radnici koji rade preko agencija za privremeno zapošljavanje biti još obespravljeniji i time izravna konkurencija ne samo radnicima zaposlenim na neodređeno nego i određeno vrijeme jer im se rok na koji mogu biti ustupljeni produljuje sa godinu na tri, neće ostvarivati pravo na božićnicu, regres i druga materijalna prava koja imaju radnici zaposleni kod poslodavca kojemu su oni ustupljeni, dok će u vrijeme kad nisu ustupljeni, a imaju ugovor o radu sa agencijom na neodređeno vrijeme, moći dobiti naknadu plaće i od jedne kune. Bolovanja, godišnji odmori i plaćeni dopusti sad će radnicima biti uključeni u otkazne rokove pa će oni s najtežim dijagnozama, još uvijek teško bolesni i na bolovanju, doživjeti dodatni šok i udar ostanaka bez posla najduže 6 mjeseci nakon uručjenja otkaza, što sigurno neće terapijski djelovati na njihovu bolest. Uvodi se mogućnost da radnika poslodavac, ako u nekom razdoblju nema posla, može uz radnikovo odobrenje „posuditi“ na rad kod poslodavca u povezanom društvu u Hrvatskoj ili inozemstvu, ali nigdje ne stoji da će se to odvijati samo na razini mjeseca ili nekoliko mjeseci, a ne i na tjednoj i dnevnoj razini ili unutar jednog dana. A koji će se radnik usuditi to odbiti, ako mu nad glavom visi otkaz. Produžuje se i mogućí tjedni prekovremeni rad s 8 na 10 sati, a poslodavac će svojom odlukom moći radniku nejednako raspoređivati radno vrijeme tako da u nekim tjednima radi i do 50 sati. Uvodi se mogućnost tzv. banke sati kroz kolektivne ugovore pri čemu će gornju granicu, satnicu dnevnog, odnosno tjednog rada određivati jedino razdoblje dnevnog i tjednog odmora. Omogućuje se, uz puno radno vrijeme i dopunski rad do 8 sati tjedno, dira pravo na godišnji odmor... i još puno toga.

Smanjenje radničkih prava u ZOR-u izravan je udar na sve sadašnje i buduće radnike. Povrh toga ZOR je ishodišni zakon za mnoge druge posebne zakone koji iz njega izvode svoje odredbe pa i Zakon o državnim službenicima. Pametnom dosta.